

המאמר לקוח מתוך החוברת

הזדקנות של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית

עורכות ראשיות

ד"ר עדי לוי-ורד
גב' נגה חן
מכלול - יחידת הערכה ומחקר, קרן שלום

שותפי עריכה

נעמה שביט | מנהלת תחום - פיתוח ידע
והכשרת כוח אדם, שירות להערכה והכרה,
אגף הערכה, הכרה ותכניות, מינהל
מוגבלויות, משרד הרווחה והביטחון החברתי.
שרון גנות | מנהלת ידע ומחקר, קרן שלום.

התאמה אישית של טכנולוגיה מסייעת

מאת: ד"ר אילנה גלייטמן

טכנולוגיה מסייעת היא כל מוצר, אשר נרכש או הותאם כדי לאפשר או לשפר את התפקוד של אדם עם מוגבלות.

חלק מהטכנולוגיה המסייעת נבנתה במיוחד עבור אנשים עם מוגבלות. לדוגמא: כסאות גלגלים נוצרו במיוחד לאנשים עם מוגבלות בגפיים התחתונות, מקל נחייה נוצר במיוחד כדי לסייע לאנשים עם עיוורון בניידות עצמאית, וכד'. יש עזרים טכנולוגיים שנבנו עבור סוג מסוים של מוגבלות, אבל הם יכולים לסייע גם לסוג אחר של מוגבלות או לאוכלוסייה שלא מוגדרת כאוכלוסייה עם מוגבלות. לדוגמא: תוכנה שמקריאה את מה שכתוב על מסך המחשב. התוכנה נבנתה עבור אנשים עם עיוורון, שלא יכולים לקרוא, אולם היא משמשת גם אנשים מבוגרים שהעיניים שלהם מתעייפות מהר מהקריאה ומעדיפים לשמוע את הכתוב על המסך, ואף לאנשים עם בעיית קשב וריכוז שהשמיעה עדיפה להם.

בנוסף, יש טכנולוגיה שנבנתה עבור אנשים ללא מוגבלות, אך יש בה כדי לסייע לאנשים עם מוגבלות. למשל: מפריד ביצים. המכשיר נועד לכלל האוכלוסייה כדי להקל על ההפרדה בין חלמון לבין חלבון, דבר שחלק ניכר מהאוכלוסייה מתקשה בכך. מכשיר זה מסייע מאוד לאנשים עם עיוורון שלא רואים את חלקי הביצה, וגם לאנשים שיש להם רעד ביד כתוצאה מזקנה או ממוגבלות במוטוריקה של היד.

העולם הטכנולוגי הולך ומתפתח במהירות עצומה וכך גם המגוון של העזרים הטכנולוגיים. מאחר ויש כל כך הרבה סוגים של עזרים, שמאפשרים סיוע בכל תחומי החיים - אנחנו כפרטים לא מסוגלים תמיד לדעת על כל מה שקיים ואיזו טכנולוגיה תתאים לכל סוג של מוגבלות. בנוסף, לכל אדם, גם אם יש לו מוגבלות, יש דברים שהוא יכול לבצע ויש דברים שלא. למשל: יש אנשים עם מוגבלות בשמיעה שיכולים לשמוע כשמדברים אליהם בקול חזק ויש אנשים שלא שומעים כלל. כמו כן, יש אנשים עם צירוף של כמה מגבלות שמקשות על התפקוד. למשל: יש אדם שלא רואה בשתי העיניים ובנוסף יש לו רעד ביד ימין. דבר זה מקשה עליו להשתמש במקל נחייה רגיל של אנשים עם עיוורון. כלומר, התאמה של טכנולוגיה מחייבת תפירה של "חליפה אישית" בצורה מדויקת לכלל היכולות של האדם, בכלל מערכות גופו.

חברת אטוויזר ATVISOR הישראלית, בנתה פלטפורמה דיגיטאלית שמבצעת חיבור בין כלל המגבלות והיכולות של האדם, בכל מערכות גופו, לבין עזרים טכנולוגיים שמתפרסמים באינטרנט וניתנים לרכישה בכל מקום בעולם. הפלטפורמה מבצעת התאמה של עזרים טכנולוגיים בתפירה אישית ומדויקת לכל אדם:

בשלב הראשון, המערכת של ATVISOR מבקשת פרטים על התפקוד בכל חלקי הגוף, או בחלק מהגוף שאיתו צריך להפעיל את הפתרון הטכנולוגי.

בשלב השני, המערכת מבקשת להגדיר לאיזה מתחומי החיים מחפשים פתרון טכנולוגי. לדוגמא: ניידות, אכילה ושתיה, בישול, תקשורת, קריאה ועוד.

בשלב השלישי, המערכת מבצעת חיפוש ברחבי האינטרנט ומוציאה רשימה של פתרונות טכנולוגיים שיכולים להתאים בצורה מדויקת לאדם שעבורו חיפשנו את הפתרון ולמטרה שלשמה הוא צריך אותו. המערכת מספקת גם השוואת מחירים והמלצות של משתמשים שהתנסו בהם.

משרד הרווחה והביטחון החברתי בודק אפשרות לבצע חיבור בין המערכת המיחשובית שלו לבין המערכת של התאמת טכנולוגיה מסייעת של ATVISOR במטרה לסייע לאנשים עם מוגבלות ברכישת עזרים המתאימים במדויק לצרכים שלהם. הדבר תלוי בתקציבי מדינה ובאישורים הנדרשים על פי החוק.

דוגמה:

- הפלטפורמה נבדקה לגבי לקוח בן 81 עם מוגבלות שכלית התפתחותית: ללקוח יש בעיות ראייה ברמה בינונית בשתי העיניים ובעיות שמיעה ברמה בינונית בשתי האוזניים, בעיה קשה של התמצאות בזמן ובמקום, תפקוד שיכלי ברמה בינונית, בעיית זיכרון ברמה בינונית ורמת ניהול עצמי ברמה בינונית. ללקוח זה חיפשנו התאמה של עזרים לתחום של שגרת היום. הפלטפורמה איתרה עבורנו עזרים לתחומים שונים, לדוגמה:
- א. כלים לכתיבה ולציור - נמצאו 22 אופציות שמתאימות לפרופיל של האדם הזה. למשל: צבעים וטושים נוחים להחזקה.
- ב. עזרים לתמיכה בתפקוד הקוגניטיבי - נמצאו 20 אופציות. למשל: סוגים שונים של רשמי קול קלים לתפעול, לוחות שונים לרישום תזכורות בדרכים שונות, וכד'.
- ג. שעוני יד ושעוני שולחן - נמצאו 108 אופציות. למשל: לחצן שמשמיע את השעה ללא צורך לקרוא אותה, שעוני יד שדוברים שפות שונות (עברית, ערבית ועוד), מחזיקי מפתחות שונים שמקריאים התראות שהוזנו אליהן בשפות שונות, שעונים בכתב מוגדל ובתאורה שונה ועוד.
- ד. אפליקציות למחשב הנייד - נמצאו 41 אופציות, ביניהן: אפליקציות תמלול והקראה, שפת סימנים - אפליקציה שפותחה על ידי בית איזי שפירא, אפליקציות לזיהוי אובייקטים, אפליקציות להנגשה- אפליקציות שונות לתפעול בית חכם בצורה נגישה וקלה, ועוד.
- ה. עזרים להגדלה - נמצאו 79 אופציות, ביניהן זכוכיות מגדלת שונות בעלות יכולת הגדלה או טלויזיה במעגלת סגור.
- ו. עזרים לטיפול בעלי חיים - נמצאו 6 אופציות של מכשירי האכלה שחלקם אוטומטיים, ללא צורך בתזכורת.
- לסיכום, אנו תקווה כי בעתיד הקרוב, מינהל מוגבלויות, במשרד הרווחה והביטחון החברתי, יוכל להתחיל לסייע ברכישת פתרונות טכנולוגיים מותאמים אישית לאנשים עם מוגבלות. דבר זה, יאפשר לכל אדם עם מוגבלות לתפקד בצורה עצמאית, בטוחה ובטיחותית יותר.